

Список використаних джерел:

1. В.О. Калібабчук, Г.М. Зайцева, Т.Д. Рева, В.Б. Ємельянов, В.І. Галінська, В.Ю. Овчаренко, О.О. Костирко, В.А. Самарський, В.Л. Сліпчук, Л.В. Філіппова, Т.О. Овсяннікова, Т.А. Лисенко, В.Ж. Ратушна. Робочий зошит для самостійної роботи студентів медичних факультетів з навчальної дисципліни «Медична хімія». – К.: НМУ, 2015. – 84 с.
2. В.О. Калібабчук та ін. Робочий зошит для самостійної роботи студентів стоматологічного факультету з навчальної дисципліни «Медична хімія». – К.: НМУ, 2015. – 76 с.
3. В.О. Калібабчук та ін. Робочий зошит для самостійної роботи студентів медико-психологічного факультету з навчальної дисципліни «Медична хімія». – К.: НМУ, 2015. – 72 с.
4. В.О. Калібабчук та ін. Робочий зошит для самостійної роботи студентів факультету підготовки лікарів для ЗСУ з навчальної дисципліни «Медична хімія». – К.: НМУ, 2017. – 76 с.
5. В.Ю. Овчаренко, Г.Н. Зайцева, В.А. Калибабчук. Медицинская химия. В 2-х ч. Ч.1. Кислотно-основное равновесие и комплексообразование в биологических жидкостях: Учебно-методическое пособие к практическим занятиям для студентов медицинских факультетов. – К.: НМУ, 2015. – 80 с.
6. В.Ю. Овчаренко, Г.Н. Зайцева, В.А. Калибабчук. Медицинская химия. В 2-х ч. Ч.2. Равновесие в биологических системах на границе раздела фаз: Учебно-методическое пособие к практическим занятиям для студентов медицинских факультетов. – К.: НМУ, 2015. – 76 с.
7. Овчаренко В. Ю. Робочий зошит як компонент навчально-методичного комплексу вивчення хімічних дисциплін / В. Ю. Овчаренко // Молодий вчений. – 2016. – № 11 (38). [470–475].

Пікас О.Б.

*доктор медичних наук, професор,
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ФТИЗИАТРІЇ В НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ

В Україні у сучасних умовах розвитку вищої освіти відбувається її модернізація і реформування із врахуванням зарубіжного досвіду, підґрунтям чого є входження нашої держави в європейський освітній і науковий простір. Тому перед викладачами вищих навчальних закладів (в тому числі медичних) виникає проблема модифікації процесу навчання, що обумовлено зростанням нової інформації, наукових нововведень та новітніх технологій [1; 2].

У теперішній час забезпечення повноцінної вищої освіти при підготовці кваліфікованих лікарів (в тому числі іноземних) є актуальним завданням вищих медичних навчальних закладів. У системі вищої медичної освіти однією з базових дисциплін є «фтизіатрія», яка забезпечує теоретичну та практичну підготовку майбутнього лікаря-фтизіатра, формує його науковий світогляд та погляд на таку небезпечну хворобу як туберкульоз. При вивченні дисципліни «фтизіатрія» студенти опановують знання про причини виникнення, механізми розвитку та наслідки лікування туберкульозу, що дає можливість застосувати ці знання в подальшій лікарській практиці.

У зв'язку з процесами загальноєвропейської інтеграції вищих навчальних закладів України змінюються підходи до викладання дисциплін і, зокрема, фтизіатрії. На кафедрі фтизіатрії та пульмонології Національного медичного університету (НМУ) імені О.О. Богомольця важливим аспектом методики викладання даної дисципліни в сучасних умовах є реалізація принципу системності та наступності, який відображає рівень знань із попередніх дисциплін, осмислення і підкріплення пройденого матеріалу на новому рівні та налагодження нових міждисциплінарних зв'язків.

Впровадження в навчальний процес нових інформаційних і педагогічних технологій та нових методик навчання є важливим для удосконалення вищої медичної освіти. При цьому важливим аспектом навчально-методичної роботи викладання дисципліни «фтизіатрія» є розвиток інноваційних процесів навчання.

На кафедрі фтизіатрії та пульмонології НМУ на підставі типової навчальної програми створено навчально-методичні посібники для студентів, широко використовуються наочні засоби (оригінальні таблиці, графічні структури, мультимедійні презентації, відеофільми з найбільш важливих тем). При викладанні дисципліни «фтизіатрія» використовуються діагностичні та лікувальні алгоритми, клінічні ситуаційні задачі для навчання та контролю, методичні рекомендації. Для підвищення рівня засвоєння матеріалу викладачі забезпечують студентів рентгенограмами, даними лабораторних досліджень, навчальними відео- та аудіо-матеріалами тощо.

Застосування інтерактивних технологій у навчальному процесі (зокрема у фтизіатрії) висуває певні вимоги до структури занять та його елементів. Це мотивація, представлення теми та очікуваних навчальних результатів, надання необхідної інформації, інтерактивна вправа, інструктування та презентація результатів її виконання.

Одною з основних задач викладання дисципліни (в тому числі «фтизіатрії») є розробка форм навчання, які передбачають активну участь усіх студентів у навчальному процесі. Таким вимогам відповідають активні методи викладання. Практичні заняття по фтизіатрії проводяться за методом конкурентних груп у поєднанні з дискусією. Важливе значення при цьому має також володіння інформацією з попередніх дисциплін (особливо суміжних), без якої не можливе розуміння і засвоєння матеріалу за темою практичного заняття, що дозволяє інтегрувати знання із різних предметів при вирішенні певної проблеми, залучити всіх учасників у процес обговорення та обґрунтування власної думки, розвинути вміння вести професійну дискусію.

Важливою метою в медичній освіті є підготовка спеціалістів, які мають навички клінічного мислення. Необхідною рисою сучасного медика за умов зростання конкуренції є творче та аналітичне мислення. Клінічне мислення розвивають такі форми навчання як курація хворих, учбові фільми та клінічні лекції. Клінічне мислення є основою практичної діяльності лікаря та сприяє вмінню правильної постановки діагнозу та призначення адекватного лікування згідно протоколів, затверджених МОЗ України.

На кафедрі фтизіатрії та пульмонології НМУ імені О.О. Богомольця студенти повинні оволодіти в повному обсязі практичними навичками та

професійним вмінням по кожній темі. Студенти можуть досягнути це, використовуючи метод опитування та об'єктивного обстеження хворого, аналізуючи медичні карти стаціонарних та амбулаторних хворих із метою вирішення конкретного завдання, визначення наявності та відповідності патологічних змін певним симптомам та синдромам. Отримані професійні навички та вміння по фтизіатрії (зокрема, лікаря-фтизіатра) студенти застосовують у клініці при роботі з пацієнтами на наступних етапах практичної підготовки.

Одним із видів організації навчального процесу у вищому навчальному закладі є лекція, яка є важливим етапом отримання знань. Усі лекції на кафедрі фтизіатрії та пульмонології НМУ імені О.О Богомольця подаються в мультимедійному форматі, що значно покращує ступінь засвоєння програмного матеріалу. Презентації із слайдами перетворюють лекцію з монологу, спрямованого в аудиторію, в діалог із слухачами. При спілкуванні лектора із студентом необхідно враховувати психологічні особливості кожного, які підвищують ефективність сприйняття матеріалу в результаті оволодіння увагою слухача і встановлення позитивного контакту з ним.

Опитування на практичному занятті може проводитись в усній або письмовій формі, де студент має можливість та час для висвітлення своєї думки щодо даних питань, які він отримав. Під час кожного практичного заняття обов'язково повинні бути опитані усі студенти (100 %).

Оцінювання знань з вивченого предмету (зокрема фтизіатрії) проводиться за допомогою тестових завдань у поєднанні з опитуванням (усним чи письмовим), розбором клінічних ситуаційних задач, рентгенограм та лабораторних досліджень. Клінічні ситуаційні задачі розвивають у студентів навички оцінки симптоматики захворювання (в даному випадку туберкульозу) на основі окремих симптомів навчають виділити ведучий клінічний синдром та ставити попередній діагноз, скласти план обстеження та лікування. Ситуаційні задачі дозволяють виявити патологічні зміни в наданих результатах обстежень, що входять до затвердженого стандарту ведення хворого на туберкульоз. Ситуаційні задачі – це одна із форм інтерактивного навчання, оскільки в її вирішенні приймає участь індивідуально кожен студент. В процесі аналізу ситуаційних задач викладач може об'єктивно оцінити теоретичний рівень знань кожного студента про туберкульоз та подібні захворювання (етіологію, патогенез, клініку, діагностику та лікування) та здатність студента до клінічного мислення, що в кінцевому результаті підвищує його якість підготовки.

Дані методи опитування, які застосовуються у навчальному процесі студентів на кафедрі фтизіатрії та пульмонології, довели їх доцільність, оскільки визначають систематичність знань студента.

У сучасному навчанні студентів медичних закладів (майбутніх лікарів) важливе значення відводиться формуванню в них навиків грамотного та професійного спілкування, що відбувається в результаті тривалого спілкування з викладачами та під час роботи з навчальною медичною літературою.

Одним із завдань викладача на кафедрі фтизіатрії та пульмонології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця є надання майбутньому спеціалісту (лікарю) навиків читання наукової літератури. Вміти «працювати» з фаховою науковою літературою (підручником, довідником, монографією, статтю тощо) – це означає швидко «орієнтуватися» в її структурі та в зручній формі для студента «фіксувати» все те, що є необхідним для вивчення дисципліни. Тому під час навчання студентів на кафедрі фтизіатрії та пульмонології важлива роль відводиться їх індивідуальній роботі, при якій студенти використовують нові джерела (в тому числі статті в іноземних журналах). Робота із сучасними джерелами літератури аналізується на практичному занятті та узагальнюється у вигляді доповіді чи презентації.

Комп'ютеризація, створення власної інформаційної бази та застосування сучасних інноваційних технологій істотно покращують науково-методичне забезпечення навчального процесу на кафедрі фтизіатрії та пульмонології НМУ імені О.О. Богомольця, що допомагає значно збільшити обсяг знань студента та обмежити його час для засвоєння.

Висновки. 1. Застосування інноваційних технологій у фтизіатрії, зокрема технології інтерактивного навчання, перетворює традиційне заняття в інтерактивне, дозволяє збільшити обсяг послуг щодо освіти та створює умови для її безперервної роботи.

2. Сучасне навчання студентів на кафедрі фтизіатрії та пульмонології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця сприяє формуванню навиків грамотного та професійного спілкування.

3. Організація навчального процесу на кафедрі фтизіатрії та пульмонології з використанням сучасних технологій дозволяє покращити якість навчання для поглибленого вивчення предмета, сприяє систематизації отриманих знань і професійних вмінь у майбутніх спеціалістів.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу / В. Андрущенко // Вища освіта України. – 2004. – № 1. – С. 5–9.
2. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський. – К. : ІВЦ «Видавництво» Політехніка», 2003. – 200 с.